

WPA-Benelux

Nieuws 1999 / 1

Jaargang 20

februari 1999

Nummer 1

Inhoudsopgave

Blz	3	Inhoudsopgave	
Blz	4	Van de redactie	Redactie
Blz	5	Westelijke Tragopan Project in Pakistan	Mike Cook
Blz	7	Jaarverslag 1998; kamhoenwerkgroep	Pierre Hermans
Blz	9	Veldwaarneming van de Moffit's fazant in India	Anwarrudin Choudhury
Blz	11	Welkom aan Conservation Members	Redactie
Blz	11	CBAC – Nieuwsflitsen	Han Assink
Blz	13	Hennen worden Hanen ?	Roger Draycott
Blz	14	CITES – certificaten in Nederland	Redactie
Blz	14	Activiteiten-agenda	Redactie
Blz	15	Internet & Web Sites	Redactie
Blz	16	DNA-ondezoek	Franz Duister

Bijlagen:

- Infoblad Legesheffing van het CITES-Bureau

Van de Redactie ...

Voor U ligt de eerste Nieuwsbrief van naar wij hopen een jaar boordevol met nieuwe activiteiten op natuurbeschermingsgebied en activiteiten van kweek in beschermd milieu 'conservation breeding'.

Het bestuur en de redactie wensen U een voorspoedig 1999 en uiteraard voor diegenen onder U die direct met de kweek van fazanten te maken hebben een goed kweekseizoen.

Dit jaar zult U niet meer de Engelse nieuwsbrief ontvangen in het bekende A5 formaat, maar zal de Nieuwsbrief komen in een nieuw A4 formaat; hetgeen volgens het bestuur van WPA-International beter aansluit bij het huidige formaat Nieuwsbrief, dat uitgebracht wordt door verwante organisaties. Wij hopen natuurlijk dat dit niet al te veel problemen veroorzaakt met het opruimen en verzamelen van U w nieuwsbrieven.

Tevens vraag ik U nog even attent te zijn op de contributie van 1999. Deze ontvangen wij graag zo snel mogelijk. Een groot deel van U heeft inmiddels de contributie overgemaakt waarvoor onze dank.

Contributie 1999

**Vul zo snel mogelijk de
acceptgirokaart in !!
Fellow-Leden en Conservation Members
Ondersteunen natuurbescherming actief
Waardeer Uw Lidmaatschap NU op !!**

Bijgesloten bij deze Nieuwsbrief ontvangt U de uitnodiging voor de jaarvergadering, die traditioneel weer plaats vind op vrijdagavond 12 maart, aanvang 20.00 uur in Café-restaurant 'De Wielerbaan' te Budel.

De komende **Fazantendag vindt plaats op zaterdag 10 april in Vogelpark Avifauna**, waar wij nu voor de 5de keer onze Fazantendag houden. Het programma belooft zeer interessant te worden met sprekers uit Vietnam, Engeland en de Benelux. Noteert U deze dag al vast in Uw agenda!

Veel leesplezier toegewenst !

Redactieraad:

**H. Assink, P. Hermans, P. Holsheimer, A. Ovington, S. Vansteenkiste,
P. Toelen, M. van der Zee-Willems.**

Redactieadres Nieuwsbrief: **Nieuwsbrief WPA
Boerenweg 66
5944 EL Arcen
Nederland**

Tel: 077-473 1272

Email: vogelhof@worldonline.nl

Fax: 077-473 2884

Westelijke Tragopan Project in Pakistan

Westrag 2000

Mike Cook, vice-voorzitter WPA/CBAC
Vertaling en bewerking door redactie

Van Mike Cook ontvingen wij een overzicht mbt het project voor de Westelijke Tragopan in Pakistan. De Benelux heeft met ondersteuning van Aviornis vele jaren het Wallichfazant project uitgevoerd, waardoor er nog steeds een hechte samenwerking bestaat tussen de Pakistani en de World Pheasant Association. Dit heeft nu geresulteerd in een omvangrijk project om de westelijke tragopan te bestuderen in het wild en om ook een aantal dieren in beschermd milieu te brengen om deze vogels te bestuderen en om educatieve projecten in Pakistan te ondersteunen. Hieronder volgt een puntsgewijze samenvatting van de huidige stand van zaken.

Graag breng ik nog even in herinnering wat de doelstellingen van het Westrag Project zijn. Het is een project dat de volledig steun heeft van de Pheasant Specialist Group.

- A. Het ondersteunen van veldwerk in de Noordwestelijk Grens provincie in Pakistan om hoenderachtigen; met name de westelijke tragopan, *Tragopan melanocephala* te bestuderen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Rob Whale in op dracht van WWF en WPA.
- B. Het opzetten van een populatie in beschermd milieu voor onderzoek en educatie in Pakistan.

Ad A: Veldonderzoek Project

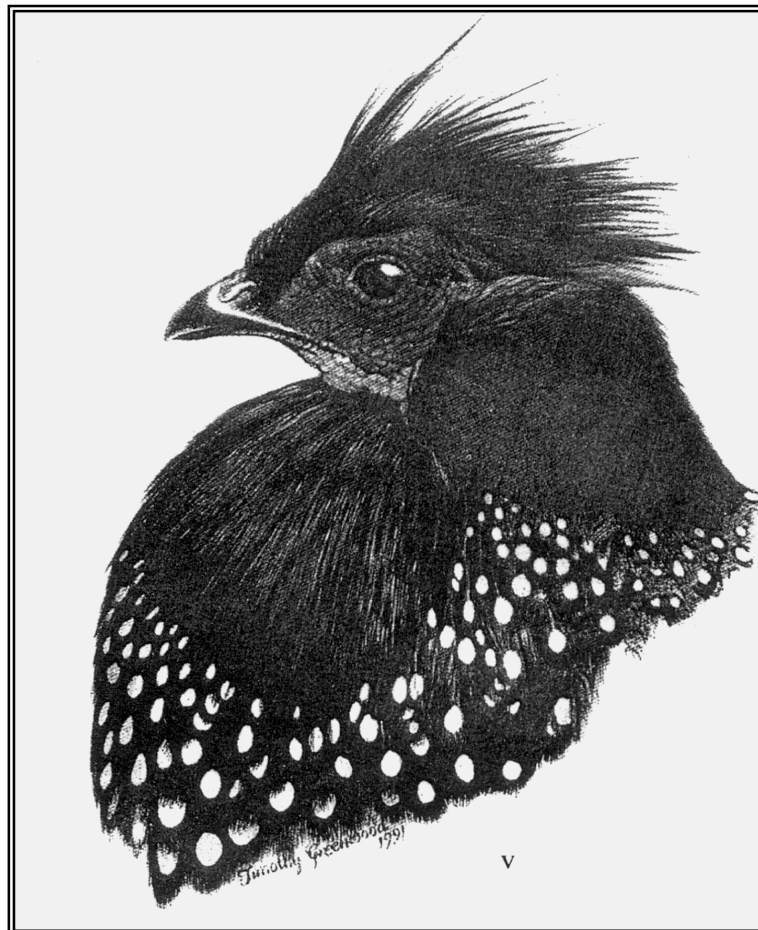
- 1. Aanschaf van een 'fourwheel – drive' voertuig en het aanpassen voor dieselgebruik.
- 2. Fondsen beschikbaar stellen voor de uitvoer van verder veldonderzoek in '99
- 3. Het veldonderzoek is begonnen in december '98, maar werd afgelast in verband met een sterfgeval in de familie van een van de medewerkers die woonde in het gebied; de Pallasvalei.
- 4. Veldonderzoek wordt hervat in februari 1999.

Ad B. Fok in beschermd milieu (conservation breeding)

- 1. Owen Joiner een afgestudeerde bioloog van de universiteit van Stirling in Schotland is aangesteld om het project te begeleiden en is in oktober 1998 aangekomen in Pakistan.
- 2. In juli '98 werden 2 hennen Satyr en een paar Temminck's tragopanen verstuurd voor educatieve doeleinden naar de volières in de NWFP (North Western Frontier Province) alwaar ze in goede gezondheid zijn aangekomen. Met dank aan Marwell Zoo, Gatwick Zoo en Keith Chalmers-Watson voor het beschikbaar stellen van de vogels.
- 3. Er is de beschikking over voldoende fondsen om het project ten uitvoer te brengen. Met name van een zeer grote donatie uit York.
- 4. Het volièrecomplex voor de westelijke tragopanen is voltooid in januari 1999 in Shankiari. Een plaats op voldoende hoogte, zodat de hitte in de zomer niet te extreem is voor de tragopanen. Het is niet al te ver van Abbottabad. en de openbare volières in Dhodial, waar voorheen de wallichfazanteieren werden toegestuurd.
- 5. Bromfiets aangeschat voor lokale verplaatsingen en een mobiele telefoon voor de veiligheid van Owen Joiner. Bovendien zal binnenkort een email verbinding worden mogelijk gemaakt. In dit gebied in Dhodial heeft ook Gillian Stewart 10 maanden gewerkt voor de WPA om mee te helpen aan het verbeteren van methoden om fazanten te houden.

6. Fondsen en veren zijn beschikbaar gesteld voor het DNA-onderzoek van Dr. Ettore Randi in Bologna.
7. Aviornis UK heeft speciale gesloten ringen beschikbaar gesteld voor eventuele jonge vogels met de projectnaam op de ring "WT 2000".
8. De geplande expeditie om een aantal vogels te verkrijgen voor dit project staat gepland voor februari 1999. De dieren zullen met overheid permissie en instemming van SSC/Birdlife/WPA Specialist Group gevangen worden in een deel van de Pallasvlei de Keyalvlei. Bovendien zullen indien mogelijk ook andere fazantensoorten gevangen en vrijgelaten worden voor het verzamelen van referentiemateriaal voor het DNA-onderzoek.
9. Voor het eventueel uitbroeden wordt op dit moment een faciliteit gebouwd en worden kippen verzameld voor het broeden. Deze krijgen uiteraard goede veterinaire zorg en behandeling tegen infectieuze pluimveeziekten.

Binnenkort hopen wij met verdere berichten over dit interessante project te komen. Het is inderdaad alweer enige jaren geleden toen de eerste hen westelijke tragopan naar Europa kwam en ondanks de niet-aflatende zorg van de Antwerpse dierentuin niet gered kon worden, omdat het dier weigerde om ook maar iets zelfstandig te eten.

Westelijke Tragopan *Tragopan melanocephala*
Door Timothy Greenwood

Jaarverslag over 1998

European Jungle Fowl Group

Pierre Hermans
Namens de kamhoengroep EJFG

Jaarverslag 1998

Het voorbije jaar 1998 was een uitermate actief jaar, sinds de beslissing in november '97 om de sedert januari '80 bestaande kamhoenderwerkgroep om te vormen tot de "European Jungle Fowl Group". Dat deze vernieuwing en internationalisering de juiste keuze is, zal blijken uit de talrijke bijeenkomsten en realisaties en de respons van de kamhoenderliefhebbers.

1. Vergaderingen en activiteiten in 1998:

5 bijeenkomsten van de groep, 3 werkvergaderingen i.v.m. de voorbereiding en productie van de posterpanelen en het logo, 3 werkvergaderingen i.v.m. de voorbereiding van het dieetonderzoek, 3 dagen staalname kamhoenders voor DNA-onderzoek, 3 reizen voor balgenonderzoek naar Tring en Leiden, 1 kamhoenderdag voor de leden.

2. Publicaties:

Wervingsartikelen in WPA-nieuwsbrief, WPA-France, AVIORNIS en Deutsche Geflügel Zeitung; artikel in wpa-nieuwsbrief: 'kamhoenders verdienen onze aandacht'.

Deze publicaties hebben geresulteerd in een lijst van meer dan 50 deelnemers tot nu toe!

3. Promotie en lezingen:

- De prachtige posterpanelen in 4 delen genoten veel aandacht op de WPA fazantendag, de kamhoenderdag te Kleve (D) en op de AVIORNIS show te Geel. Dank zij het nieuwe logo heeft de groep een herkenbare identiteit.
- Lezingen op de WPA fazantendag en de kamhoenderdag te Kleve wekten bij het brede publiek interesse op voor de wilde kamhoenders en informeerden de deelnemers aan de groep over de identificatie van deze fazantachtigen, hun verspreidingsgebied en het bestand in de liefhebberij.

4. Kamhoenderdag te Kleve (D):

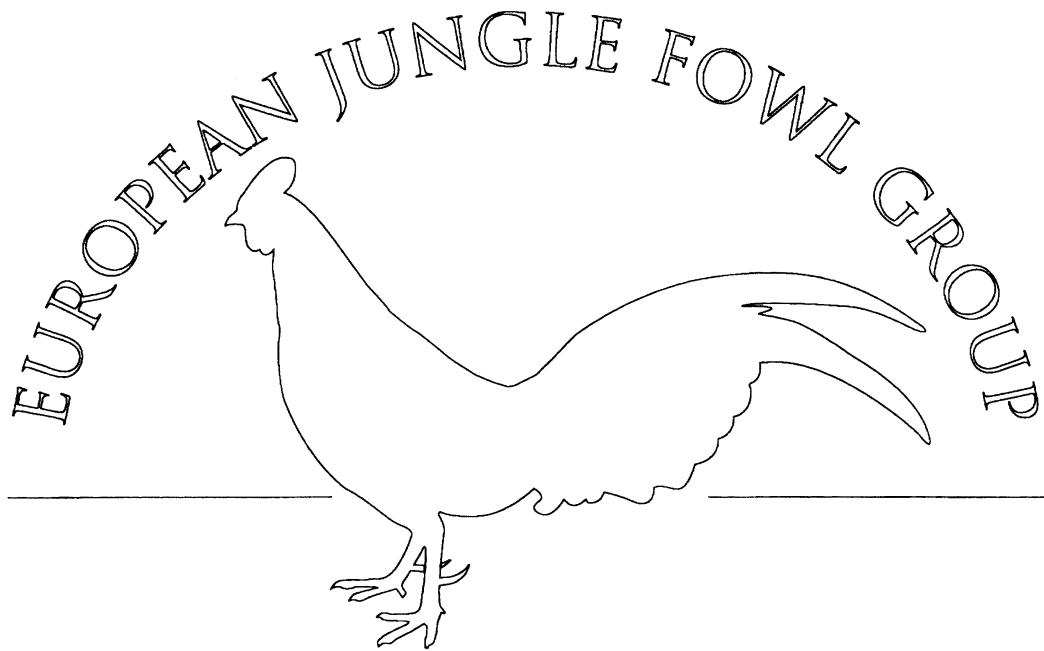
Op de eerste ledendag voor de kamhoenderliefhebbers waren een 40-tal aanwezigen. Het besluit is duidelijk: er is een grote behoefte om mekaar te ontmoeten en samen kamhoender-aangelegenheden te bespreken. De belangstelling voor wilde kamhoenders is veel groter dan algemeen gedacht.

5. Onderzoek:

- Het naar buiten treden van de EJFG heeft o.a. geleid tot meerdere contacten met onderzoeksinstituten die grote belangstelling tonen voor de herkomst van de gedomesticeerde hoenders en de genetische variabiliteit van de wilde kamhoenders.
- 2 bezoeken aan Tring en 1 aan Leiden hebben nu voldoende materiaal opgeleverd om de bevindingen tot conclusies te gaan brengen.
- De EJFG werkt mee aan het DNA-onderzoek van Bologna: een 40-tal veerstalen van dieren bij liefhebbers en referentiestalen van Leiden werden voor onderzoek opgestuurd. Het resultaat van dit onderzoek zal als basis dienen om een register/stamboek op te starten. Er zijn breekringen in voorraad om niet-geringde en toch waardevolle dieren te registreren.

6. Steun - sponsoring:

De algemene werking van de EJFG en de resultaten zijn natuurlijk enkel mogelijk door de vrijwillige en blijvende inzet van de medewerkers en tot onze vreugde zijn er ook stilaan nieuwe mensen die zich aanbieden om een actieve rol te spelen in het grote kamhoenderproject. Wij danken WPA, Aviornis International en enkele leden die door hun financiële giften de werking ondersteunen.

Vooruitzichten voor 1999

1. Bijeenkomsten:

2 à 3 vergaderingen van de groep actieve medewerkers, een aantal werkvergaderingen over specifieke onderwerpen, naargelang de behoefte, 1 kam hoenderdag voor alle leden,...

2. Publicaties:

- wervingsartikelen in Aviornis, France, UK, Iberica; WPA News; Phoenix Int.; Geflügel-Börse; om de deelnemerslijst uit te breiden; artikel in tijdschriften met de resultaten van de EJFG.
- opstarten van een stamboek, gecombineerd met 3de vragenlijst aan de medewerkers in functie van het stamboek;
- bijhouden van een documentatiemap en opstellen van 'husbandry guidelines'.

3. Promotie en lezingen:

- ter beschikking stellen van de posterpanelen voor manifestaties;
- lezingen op WPA-fazantendag en Aviornis-bijeenkomsten, eventueel voor andere verenigingen.

4. 2de Internationale Kamhoenderdag:

wegens het grote succes van de eerste keer, wordt dit initiatief voortgezet.

5. Onderzoek:

- contacten met onderzoeksinstituten onderhouden en coördineren;

- algemene conclusie inzake balgenonderzoek en verspreidingsgebied; samenstellen van geïllustreerde en gemotiveerde documentatie voor de medewerkers aan het kamhoenderproject;
- verdere medewerking aan het DNA-onderzoek, verzamelen en verwerken van de resultaten.

6. Nieuwe en voortgezette initiatieven:

- medewerking aan en coördinatie van dieet- en gezondheidsonderzoek;
- opstarten van stamboek : inventariseren en registreren van de aanwezige dieren op basis van DNA-onderzoek;
- optimaliseren van het bestand door geven van adviezen en suggesties en door het uitwisselen van dieren;
- invullen van de organisatiestructuur; actualiseren van de doelstellingen;
- andere nieuwe initiatieven, aangebracht door bestaande en nieuwe actieve medewerkers

7. Steun - sponsoring:

Gezien de grote behoefte aan onderzoek en invulling van het kamhoenderproject, rekenen wij op de aanhoudende inzet van de huidige en nieuwe medewerkers. Om deze werking voort te zetten aanvaarden wij dan ook zeer dankbaar alle financiële steun vanwege WPA, Aviornis, Instellingen, bedrijven en vrijgevege personen.

Veldwaarnemingen van de Moffit's fazant in India

Door: Anwaruddin Choudhury

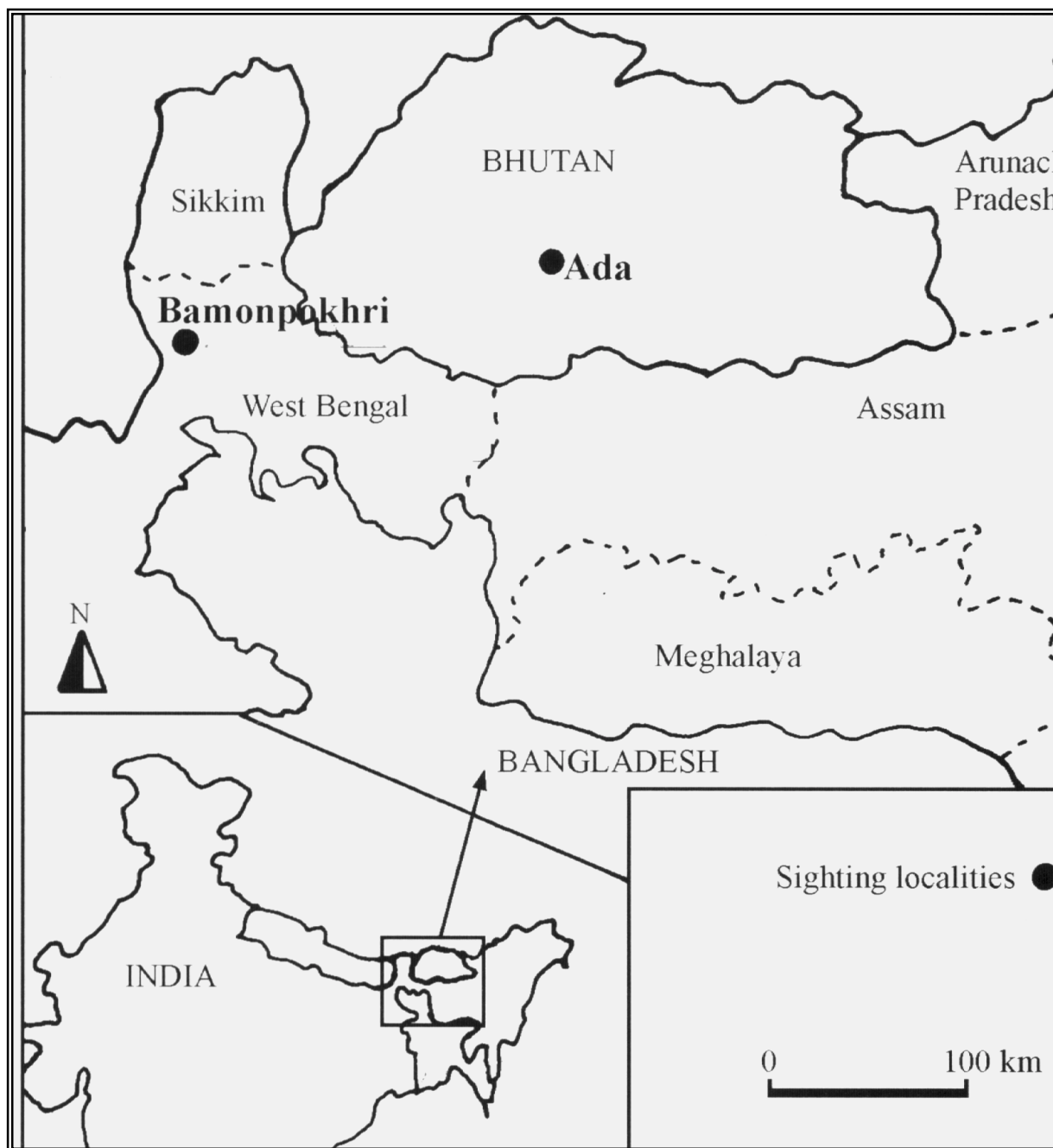
Vertaling: Han Assink

Bron: WPA News N0. 57, november 1998

De kalijfazanten behoren tot de meest algemene fazantensoorten van de Himalaya en Noordoostelijk India. Van de negen ondersoorten van de Kalijfazanten is de Moffit's fazant degene, die het meest tot de verbeelding sprak omdat hij beschreven is aan de hand van een vogel, die beschikbaar gesteld werd door een dierenhandelaar. Er werd verondersteld dat de vogel ergens uit centraal Bhutan kwam. Ook werden er enige vogels geïmporteerd in de Verenigde Staten uit India in 1934 en deze vogels hebben goed gekweekt. In het boek 'Birds of Bhutan' door Salim Ali, Dillon Ripley en B. Biswas, werd de Moffit's fazant behandeld als een intermediaire ondersoort van *L.l.melanota en lathami*, hiermee suggererend dat er niet sprake zou zijn van een echte ondersoort. De ondersoort die het meest frequent voorkomt in Bangladesh en Noordoostelijk India is *lathami*, die er voorkomt op hoogten van 30 meter tot meer dan 3000 meter.

De eerste waarneming van *L.l.moffiti* is door T. en C. Inskipp gedaan in 1993 in centraal Bhutan op een hoogte van 1280 meter in vochtig groenblijvend loofbos. Deze waarneming bevestigt het voorkomen in het wild van deze ondersoort. In deze bijdrage beschrijf ik enige waarnemingen in noord Bengalen tijdens veldonderzoek naar de gauer.

In tegenstelling tot grote delen van Assam en andere noordoostelijke staten van India waar de Kalijfazanten algemeen zijn, was hij beduidend zeldzamer in de bossen van noord Bengalen. Op 27 december 1996 om 15.15 uur zal ik twee hanen Kalijfazanten in Bamonpokhri in het Darjeeling district (zie kaart).

Kaart met Bamonpokhri Forest in India

Beide vogels waren volledig zwart en zochten naar voedsel langs de bosweg. Zij bewogen zich langzaam voor ons voertuig en wij hadden dus alle gelegenheid om de vogels goed waar te nemen. Zij waren zonder enige twijfel Moffit'sfazanten. De hoogte van de plaats was minder dan 200 meter. Het leefgebied bestond uit semi-groenblijvend loofbos en bladverliezende loofbossen. Dit is de eerste waarneming van de ondersoort in India en de tweede naar alle waarschijnlijkheid binnen zijn verspreidingsgebied.

Het gebied van Bamonpokhri is meer dan 500 ha groot. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied is Mahananda Wildlife Sanctuary; slecht 5 km van de plek van de waarneming.

Een meer gedetailleerde studie in dit gebied wordt aanbevolen.

Welkom Conservation Members

Redactie en bestuur

Het bestuur is bijzonder erkentelijk voor de steun die wij van onze leden krijgen. Onze laatste oproep heeft geresulteert in inmiddels twee nieuwe Conservation Members.

*Avesproducts B.V.
Postbus 671
7400 AR Deventer
Vogelvoeders*

*Peter Paul van der Lugt
Molenweg 14
2995 BL Heerjansdam*

Verder ontvingen wij extra bijdragen van:

- **Café-restaurant 'De Wielerbaan' te Budel**
- **ASLK te Overpelt**

CBAC – Nieuwsflitsen

Han Assink, voorzitter WPA/CBAC

- Ms Do Thang Hoa is op 10 januari gearriveerd op het vliegveld Charles de Gaulle in Parijs. Hier werd zij opgevangen door medewerkers van de diertuin van Clères, en vervolgens is zij verder gereisd naar Jersey. De Jersey Wildlife Preservation Trust is opnieuw bereid gevonden om de WPA en Hanoi Zoo een driemaandelijkse management cursus voor leidinggevende in Jersey aan te bieden. De cursus zal met name gericht zijn op diertuin-educatie en natuurbeschermingseducatie. De diertuin in Hanoi zal nu proberen met onze steun om een meer omvattend educatie plan op te zetten. Om dat zoveel mogelijk te bevorderen zal Ms Hoa na haar cursus een rondreis maken langs de diertuinen van Clères, Parijs, Antwerpen, Amsterdam, Wissel, Chester en Edinburgh. Bovendien zal Ms Hoa een voordracht geven op de 21ste Fazantendag te Avifauna.
- Het DNA onderzoeksproject heeft enige vertraging opgelopen, omdat de Italiaanse overheid het statuut in Bologna minder zal steunen. Dit heft betekent dat Dr. Randi afscheid heeft moeten nemen van 3 van zijn vooraanstaande medewerkers. Een en ander is hopelijk medio 1999 opgelost.
- **Tot mijn grote spijt hoor ik dat kwekers thans al dieren aanbieden, die zogenaamd DNA getest zijn. Dit is nog niet het geval en deze kwekers kunnen dan ook geen certificaten overleggen waaruit dit blijkt. Een en ander zal in de toekomst in overleg**

met de soortcoördinator geregeld kunnen worden om in de toekomst verzekerd te zijn van zuivere dieren. Nu is dat zeker nog niet het geval.

- De kamhoenderwerkgroep heeft begin dit jaar een aantal besluiten genomen. Het eerste besluit is het uitvoeren van een vergelijkend voedingsonderzoek en het tweede is het starten van registers voor de rode kamhoenders uit Vietnam en voor groene kamhoenders en Lafayette-hoenders. Houders van deze dieren zullen binnenkort aangeschreven worden door Pierre Hermans. Geïnteresseerden kunnen ook bij hem terecht voor meer informatie. Het is duidelijk dat alle lopende onderzoeken met kamhoenders worden voortgezet.
- De gekweekte Vietnamfazanten in 1998 worden thans geplaatst op hun nieuwe bestemmingen. Nieuw toegevoegd zijn de dierentuinen van Chester, Belfast, Burford, Jersey en ook de collectie van de heer Christian Möller te Erfurt. De dieren blijven te allen tijde het eigendom van de dierentuin in Hanoi en zijn geplaatst in een stamboek wat gezamenlijk beheert wordt door de dierentuin van Hanoi en WA.
- Inmiddels is nu officieel de procedure in gang gezet om goedkeuring te krijgen om het stamboek officieel erkent te krijgen als Internationaal stamboek. Vervolgens zijn de Internationale stamboekcoördinator, directie EAZA en the voorzitters van de Galliform Taxon Advisory Groups benaderd om hieraan hun goedkeuring te verlenen. De officiële status is van belang om de handel en illegale vangst van deze dieren te stoppen.
- In de loop van 1999 hopen wij dat het eerste Vietnamfazant stamboek gepresenteerd kan worden.
- De rode kamhoender *G. g. gallus* uit Vietnam zullen binnenkort ook geplaatst worden bij deelnemers aan de kamhoenderwerkgroep. Ook deze dieren blijven te allen tijde het eigendom van de dierentuin van Hanoi.
- De World Pheasant Association heeft van de Hanoi Peoples Committee een brief met dank gekregen voor al haar activiteiten in Vietnam en met name die voor de dierentuin van Hanoi. Bovendien zeggen zij alle steun te continueren aan de dierentuin van Hanoi.
- In de provincie Shaanxi in China is een nieuwe populatie Bruine oorfazanten ontdekt. De populatie bestaat uit ongeveer 1500 dieren. De Bruine oorfazant is de meest bedreigde oorfazanten soort.
- 'The Cracidae: their biology and conservation', is een nieuws publicatie over het houden van hokkoachtigen. Binnenkort zullen wij dit boek uitgebreid behandelen en zal het beschikbaar zijn in de WPA-winkel. Er is nog niets bekend over de prijs van dit boek, dat in Canada is uitgegeven door Hancock House Publishers.
- Het kweekprogramma met de Blyth's Tragopanen heeft opnieuw een aantal verliezen opgelopen. Het is de nadrukkelijke wens om tot betyere kweek te komen in 1999 en 2000 om de populatie weer op het oude peil van 1997 terug te brengen.
- Binnenkort zal er meer nieuws bekend zijn over de situatie met de Edwards' fazanten. Een onbekend percentage van de populatie bestaat uit kruisingen met de Swinhoefazant, die uiterlijk niet te herkennen zijn. DNA onderzoek zal hierover verder duidelijkheid brengen. De strategie om te bemensteren zal binnenkort bekend worden.
- Op het verzoek om deel te nemen aan het Internationale Stamboek voor de Edwards' fazanten hebben Jos van Geel, B, en het Dierenpark Taman Indonesia te Kallenkote bij Steenwijk, NL, positief gereageerd. Taman Indonesia is een regionaal dierenpark, dat zich specialiseert in de Fauna van Zuidoost-Azië.
- Onder voorbehoud is de volgende Kamhoendag (de 2de) geplanned op 7 augustus 1999 en wij hopen dat deze kamhoendag plaats zal vinden of.. op Kasteelpark Born of in de Kasteeltuinen te Arcen. Hierover zult U meer lezen in de volgende Nieuwsbrief.
- Thans wordt er gewerkt in samenwerking met Aviornis aan een folder in de verschillende talen, dus ook in het Nederlands om informatie te geven over het DNA-onderzoek. Het concept is in het Nederlands klaar en wij hopen dat deze folder in de loop van de komende maanden bij U als fazantenliefhebbers op tafel ligt.

Hennen worden Hanen ?

Roger Draycott

Vertaling redactie

Bron: WPA News 57, november 98

In de laatste Engelse nieuwsbrief stond een reactie van Dr. Richard Draycott, Lowland Gamebird Research Unit van de Game Conservancy Trust in het Verenigd Koninkrijk. In deze open brief reageert hij op een artikel van John Corder dat het veranderen van geslacht bij fazanthennen bespreekt. De brief van Dr. Draycott is interessant genoeg om hem hier nog eens in het Engels af te drukken. Dit probleem is natuurlijk ook bekend in de liefhebberij in België en Nederland. Hieronder volgt de brief.

Geachte Uitgever van WPA-News,

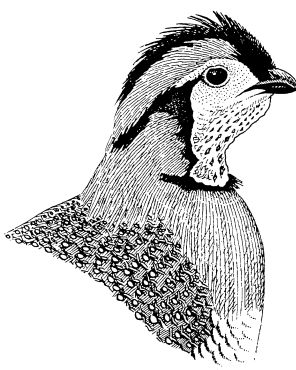
Met genoegen heb ik het artikel gelezen van John Corder met de titel: 'It's all down to hormones' ('Het ligt toch aan de hormonen') in WPA-News 56. Ieder voorjaar bestuderen wij omstreeks 40 boerderijen en landgoederen om inzicht te krijgen in de kweekresultaten van ringnekfazanten. In de meest jaren krijgen wij vogels te zien die het verschijnsel 'gyandromorphisme' vertonen en wij schatten dat één op 500 hennen mannelijke kenmerken vertoont. Het is interessant om te weten dat deze gyandromorphe hennen zich vaak ophouden in harems van territoriale hanen. Deze hanen blijken deze 'hennen' niet anders te behandelen dan de normale hennen in de harem; het bewaken tijdens het voeren, verdedigen tegen opdringerige hanen en met zij paren, hetgeen uiteraard niet leidt tot nakomelingen.

Tijdens een veldstudie in Wiltshire met zendertjes in 1994 volgden wij een hen, die er in februari nog uitzag als een hen; we volgden haar twee maal per week tijdens de lenten en zomer. Zij deed geen poging om te nestelen en later bleek na de rui, dat zij gedeeltelijk een mannelijk uiterlijk had gekregen.

Sommige voorbeelden van gyandromorphie verlopen spectaculair in ringnekfazanten; een volledig mannelijk verenkleed en bovendien voorzien van sporen. Het is bekend dat dit soort vogels zelfs instaat zijn om ervaren 'game keepers' om de tuin te leiden. Op een dag bij een bezoek van collega's, hij een prachtige haan liet zien, die bij de fokhennen liep; de haan bleek echter een veranderde hen te zijn.

Mocht U ook ervaringen hebben met het van geslacht veranderen van fazanten dan horen wij dat graag en nemen U ervaring op in de Nieuwsbrief.

Gyandromorphisme = het vertonen van mannelijke kenmerken bij vrouwelijke dieren onder invloed van veranderende hormoonspiegels

CITES – certificaten in Nederland

De World Pheasant Association heeft bericht ontvangen van het CITES Bureau in Nederland over een wijziging, die per 1 januari 1999 is ingegaan.

Het aanvragen van certificaten voor het verplaatsen van dieren binnen de Europese Unie en daarbuiten dienen nu betaald te worden. Om U als lid zo goed mogelijk voor te lichten hebben wij bij deze Nieuwsbrief het infoblad over de Legesheffing intergraal toegevoegd.

Eventuele vragen kunt U richten aan het CITES-Bureau.

Zie bijlage bij deze Nieuwsbrief.

Activiteiten Kalender

6/7 febr. 1999	WPA-commissie vergaderingen en vergaderingen van de UK – TAG en EAZA – Galliform TAG. Harewood Bird Garden (Voor leden van WPA vrij toegankelijk)
5 maart 1999	Bijeenkomst DNA-struurgroep te Clères
6/7 maart 1999	Workshop Kunstmatige Inseminatie te Clères, Frankrijk Alleen op invitatie. Project van Blyth's Tragopan Studbook
12 maart 1999	Jaarvergadering van WPA-Benelux. Cafe-Restaurant 'De Wielerbaan' te Budel. Aanvang 20.00 uur. Bespreking DNA-Project en Vietnam Project
13 maart 1999	Jaarvergadering van de Internationale Touraco Society Benelux Cafe-Restaurant 'De Wielerbaan', Aanvang 14.00 uur.
10 april 1999	21 ^{ste} Fazantendag. Vogelpark Avifauna.
7 Aug. 1999	2 ^{de} Kamhoenderdag op het Kasteelpark Born Verdere gegevens volgen.
13 –17 sept. 1999	8 ^{ste} International Grouse Symposium, Rovaniemi, Finland Voor informatie neem contact op met WPA-hoofdkwartier
25/26 sept. 1999	Internationale WPA-Conventie. Parc Zoologique de Clères 'Jean Delacour'
2 okt. 1999	3 ^e Internationale Toerakodag in Burgers' Dierenpark
September 2000	International Galliform Symposium te Nepal
September 2000	International Captive Breeding Workshop, Hanoi, Vietnam.

Internet & Web Sites

Sinds begin januari heeft de World Pheasant Association een web site, die U informatie biedt over WPA en een aantal aspecten van WPA. De site is nog wat beperkt, maar zal zeker groeien in de komende maanden. Internet-liefhebbers bezoek eens www.gn.apc.org/worldpheasant/

De International Touraco Society heeft een erg aardige web site ontworpen. Hij is vrijwel geheel gerealiseerd door Jos Kessels. De site is erg interessant en biedt veel informatie over toerako's en veel plaatjes. Op www.itsbenelux.webjump.com vindt U deze interessante site.

Boeken: Amazon.com (www.amazon.com) en Barnes and Noble (www.barnesandnoble.com) verkopen Engelstalige boeken met kortingen tot 60 % en zijn snel, efficiënt en goed gesorteerd. Powell's Books (www.powells.com) is gespecialiseerd in scherp geprijsde tweedehands boeken. Proxis (www.proxis.be) en Boeknet (www.boeknet.nl) zijn uitstekend voor Nederlandstalige boeken. De Belgische boekenleverancier Proxis is niet gebonden aan de Nederlandse prijsafspraken en daarom soms voordeliger.

CD-rom: Vogels van Europa; alle 447 vogelsoorten van Europa.

Vogels in Europa is de Nederlandstalige uitgave van Birds of Europe. Deze Nederlandse uitgave is volledig geactualiseerd met vele nieuwe vogelsoorten (voornamelijk uit Oost-Europa) en geeft op een gemakkelijke wijze toegang tot gedetailleerde informatie over alle 447 vogelsoorten die momenteel in Europa leven.

Deze CD-rom geeft van iedere vogelsoort een uitgebreide beschrijving, voorzien van kleurenfoto's en illustraties. De talrijke interactieve verspreidingskaarten tonen de gebieden waar de vogels gedurende de verschillende jaargetijden verblijven. Bovendien kunt U luisteren naar typische zanggeluiden van iedere soort.

De kosten van deze CD-rom zijn Fl 99,- / Bfr 1980 exclusief verzendkosten. Verkrijgbaar bij de WPA-winkel.

Noteer

*21ste Fazantendag
12 april 1999
Vogelpark Avifauna*

*Onder meer met:
Do Thang Hoa, Hanoi Zoo
Tom Groothuis, Rijks Universiteit Groningen
Ludo Pinceel, kamhoeders
en*

Sprekers van Avifauna, WPA Internationaal en veel meer

DNA – Onderzoeksproject

DNA-onderzoek bij Fazanten en andere Hoenderachtigen

Franz Duister & Peter Paul van der Lugt

Tevens verschenen in het Aviornis-tijdschrift en met permissie geplaatst in WPA-N.

Bronnen: verslagen DNA-stuurcommissie

Franz Duister en peter Paul van der Lugt hebben voor het tijdschrift van Aviornis en voor de WPA-Nieuwsbrief een bijdrage geschreven om een beter begrip te krijgen over het DNA-onderzoek en de begrippen die hiermee samenhangen. In vergelijking met het originele artikel zijn een aantal korte niet van belang zijnde aanpassingen gemaakt.

Onder impuls van de World Pheasant Association/CBAC en de Europese Galliform Taxon Advisory Group, met als coördinatoren Alain Hennache van het Parc Zoologique de Clères, Frankrijk en Han Assink voor WPA/CBA is men begonnen aan een ambitieus project om de systematiek van fazanten en andere hoenderachtigen te toetsen aan de tot nu toe gangbare (Linnaeus) systematiek. Een en ander wordt in nauwe samenwerking uitgevoerd met het Instituut van Dr. Ettore Randi te Bologna, Italië.

Aan de hand van de verkregen resultaten wil men in de toekomst optimale kweek-programma's opstarten om zo soortzuivere dieren in onze volières te fokken en nadien waar noodzakelijk en mogelijk terug in hun natuurlijk biotoop uit te zetten.

Om heel dat project te financieren is veel geld nodig, en daarom heeft men een beroep gedaan op diverse instanties en verenigingen die belang hebben bij dit project, waaronder dierentuinen, WPA, en ook de verschillende afdelingen van Aviornis International, waar heel wat liefhebbers van vernoemde vogelsoorten bij aangesloten zijn.

Indien de onderzochte dieren raszuiver blijken te zijn, kunnen deze later opgenomen worden in het kweekprogramma voor die bepaalde soort.

Een eerste project was naar de zuiverheid van de Edwards' fazant, dat bekostigd werd door het Musée Nationale d'Histoire Naturelle en het WPA. Over dit onderzoek is in 1997 een uitgebreid stamboek verschenen. Uit die resultaten blijkt, dat een deel van de Edwards' fazanten in onze volières kruisingsproducten zijn met de Swinhoefazant, alhoewel je dit niet aan de buitenkant kunt vaststellen.

De resultaten van dit onderzoek zijn gebundeld in een boekwerk van 253 bladzijden, in twee talen, namelijk Engels en Frans. Geïnteresseerden kunnen hiervoor terecht bij WPA/CBAC, p/a Han Assink, Boerenweg 66, 5944 EL, Arcen, NL.

Meer over dit onderzoek volgt naar gelang de vorderingen die we zullen publiceren in samenwerking met de WPA.

Wat is DNA?

Elke lichaamscel van meercellige organismen, zoals planten en dieren, heeft een kern. In de kern ligt een dubbele set chromosomen. De chromosomen bestaan uit het DNA, waarin de erfelijke informatie verankerd ligt. Ook andere celdeeltjes, de mitochondriën, bevatten DNA. DNA is de afkorting van Desoxyribonucleic acid (in het Nederlands: deoxyribonucleïnezuur). DNA is een complexe chemische verbinding met een zeer hoog moleculair gewicht. De driedimensionale structuur van het DNA kan worden voorgesteld als een touw ladder, die bestaat uit twee even lange stukken dik touw die op regelmatige afstand zijn verbonden door sporten.

Draai de touwladder om een denkbeeldige as in elkaar. Dan ontstaat er een dubbelspiraal. Elk van de DNA strengen is opgebouwd uit 4 verschillende bouwstenen, zogenaamde basen of nucleotiden die als kralen een snoer vormen en die met de letters A, C, G en T worden aangeduid. Tegenover A in de ene streng ligt steeds een T in de andere, en tegenover een C ligt steeds een G.

De strengen zijn heel lang en er zijn dus heel veel verschillende combinaties van deze basen mogelijk. Een stukje zou bijvoorbeeld kunnen zijn...CTGTAGGAATAC.... De lettervolgorde is nu de drager van de erfelijke eigenschappen, doordat deze de code bevat voor het synthetiseren van eiwitten, (waaronder de enzymen). Die zijn op hun beurt weer opgebouwd uit twintig andere bouwstenen, z.g. aminozuren. De lettervolgorde in het DNA bepaalt namelijk de aminozuurvolgorde en daarmee de structuur en de eigenschappen van het eiwit.

Dat deel van het DNA dat de code voor een eiwit bevat wordt een gen genoemd. Op elk chromosoom liggen veel genen, maar chromosomen bevatten ook stukken DNA die geen coderende functie hebben.

Veel van het DNA van levende wezens is identiek, maar door mutaties zijn in de loop der eeuwen ook verschillen in de lettervolgorde ontstaan. Hoe meer soorten verwant zijn, hoe minder verschillen in het DNA. Op dit principe van overeenkomsten en verschillen berust het DNA onderzoek.

Mitochondriën:

Dit zijn de energiefabriekjes in de cel. Het zijn deeltjes van ca 0.002 mm lang en 0.0005 mm breed, omgeven door een dubbel membraan. Ze bevatten ook erfelijke informatie in de vorm van DNA.

Synthetiseren: (Grieks sun=samen/ thesis= het plaatsen)

Hier bedoeld als het opbouwen van chemische verbindingen.(Het tegengestelde van analyseren)

Enzymen:

Eiwitten, die als katalysator optreden bij biochemische processen

Chromosomen:

Dit zijn de dragers van de erfactoren. Mutaties zijn een gevolg van veranderingen in de chromosomen door toeval of door invloeden van buitenaf.

Peptiden:

Verbindingen ontstaan uit twee of meer aminozuren. Eiwitten zijn b.v. polypeptiden. (poly = veel)

Gen:

Genen liggen op de chromosomen en dragen zorg voor de productie van enzymen.

Na al die wetenschappelijke uitleg houd ik het voor mezelf liever wat eenvoudiger.

Ik vergelijk DNA zo'n beetje met de streepjescode die we tegenwoordig op iedere verpakking of product in de winkels of supermarkten vinden, en die met een speciaal leesapparaat gelezen kan worden.

Deze code omvat al de nodige informatie i.v.m. het product, zoals inhoud, vervaldatum, prijs enz. en is uniek voor elk product. In ons geval 'leest' men door middel van DNA de informatie over een bepaalde vogel die uniek is voor die vogel. Afhankelijk van het onderzoek ('leesapparaat') kan men b.v. familie, soort, geslacht e.d. bepalen.

Liefhebbers die zich iets meer willen verdiepen in het onderwerp evolutie en DNA raad ik het boek "EVOLUTIEPATRONEN", de nieuwste moleculaire inzichten, door Roger Lewin, eens te lezen (ISBN 90 73 035 92 9).

In de volgende Nieuwsbrief:

- **Verder nieuws over het DNA-onderzoek**
 - **Internationale conventie in Clères**
- **Workshop Kunstmatige Inseminatie in Frankrijk**
 - **Nieuws uit Vietnam**
- **De toekomst van de WPA-Internationaal**
- **Programma Fazantendag 10 april '99 te Avifauna**
 - **en veel meer**

en

UW BIJDRAGE AAN DE NIEUWSBRIEF !!!!!

